

OKRUŽNI SUD, Genova

Presuda od 3.II 1966.

Soc. in nome coll. Hugo Trumpy c/a
Soc. a r.l. Temacielo u likvidaciji
i Soc. p. az. Treichler italiana u
likvidaciji, odnosno njezina stečajnina

Zastara vozarine - Zakon koji se primjenjuje na ugovore o is-
korišćivanju brodova, a posebno na prijevozne ugovore - Polje
primjene Bruxelleske konvencije o teretnici - Dokazivanje
stranog prava

Prvotuzena stranka Temacielo stavila je prigovor zastare protiv tražbine s naslova vozarine pozivajući se na čl.438. talijanskog Plovidbenog zakonika, po kojemu sva prava iz ugovora o pomorskom prijevozu, pa tako i zahtjev na isplatu vozarine, zastarijevaju /za prijevoze koji počinju i treba da budu izvršeni izvan Sredozemnog mora/ za godinu dana.

U konkretnom slučaju se taj propis nije mogao primijeniti, jer je po čl.10 istog zakonika mjerodavno za sve spomenute ugovore pravo državne pripadnosti broda /zakon zastave/, a ta je pripadnost bila danska.

Nije se mogla primijeniti ni Konvencija o teretnici, koja ne uređuje pitanje vozarine i njezinog zastarijevanja.

Prema tome je bilo mjerodavno isključivo dansko pravo, na koje se i pozivala tužiteljica, ali ona nije pridonijela valjan dokaz o sadržaju toga prava. Iz običnog prijepisa jednog dijela danskog Zakonika o pomorskoj trgovini od 7.V 1937, koji je tužiteljica predložila sudu, nije se mogla razabrati osnovanost njezine tvrdnje da je rok zastare određen s pet godina. Stoga je tužena ostala kod prigovora zastare, tvrdeći da s razloga što tužiteljica nije pridonijela dokaz o stranom pravu na koje se poziva, talijanski sudac mora da primijeni talijansko pravo.

Sud je zauzeo stajalište da je - i kraj toga što za inozemna prava ne vrijedi načelo "iura novit curia" - istina i to da talijanski sudac, ako poznaje zakon koji stranka nije pridonijela, može ipak taj zakon primijeniti ako se on mora smatrati poznatim elementom, koji je naime objavljen i općenito poznat. Danski Pomorski zakon nema posebnih propisa o zastari vozarine, zbog čega se mora primijeniti opća odredba danskog prava, koja određuje rok od pet godina. Zbog toga je prigovor zastare odbijen.

/Riv.dip.proc.1966,2, str.391/

N.K.

Rokovi zastare u pomorskopравnim sporovima
i nerazmjerno dug rok stranog općeg prava.-
Dokazivanje toga prava

Benoveška presuda otvara više pitanja, od kojih je prvo i najuočljivije da je ona u pomorskopравnom sporu - za koji domaće pravo predviđa zastarijevanje u roku od jedne godine - primijenila strani zakon s rokom zastare općeg prava od pet godina. To je izraz važnosti koja se daje primjeni stranog prava gdje joj ima mjesta, i kad se to pravo dosta bitno razlikuje od načela domaće prava, ili od propisa koji vrijede općenito, ili bar u mnogim zemljama za neko posebno pravno područje. Možda je konkretni slučaj čak graničio s protivljenjem javnom poretku, na koje se sud načelno sigurno ne bi pozivao u vezi s rokovima zastare općenito, ali bi se moglo pomisliti na primjenu rezerve javnog poretka, kad se radi o znatno dužem roku stranog prava, mjerodavnog za neko specijalno pravno područje, za koje se zbog posebnih prilika općenito određuju kratki rokovi. To je baš slučaj pomorskog prava, za koje su rokovi zastare znatno kraći od rokova općeg obaveznog prava. Treba dakle ukazati na to da konkretna presuda nije smatrala taj moment potrebne i uobičajene kratkoće rokova zastare u pomorskom pravu dovoljno jakim razlogom da na konkretni slučaj ne primjeni mnogo duži opći rok zastare iz stranog prava, koje je u svemu ostalom svakako mjerodavno.

Druga je zanimljiva činjenica da je sud posebnom varijantom dao izraza tendenciji da se utvrđivanje stranog prava mora vršiti, koliko je to moguće, i kad stranke koje se pozivaju na to pravo nisu o njemu dale valjane dokaze. To je nova potvrda izvoda koji su opširnije izneseni u bilješci potpisanoga "O određanju postojanja i sadržaja stranog prava" uz prikaz presude izraelskog Vrhovnog suda /br.23 ovog Periodika, str.63/. U konkretnom slučaju nije djenoveški sud općenito postavio tvrdnju da se strano pravo mora ispitivati i primjenjivati ex officio, već je ograničio primjenu po službenoj dužnosti na slučajeve kad je strano pravo pristupačno i općenito poznato. Ni izraelska presuda, koja je polazila od protivne teze - engleske pretpostavke da je strano pravo jednako domaćem, što znači da će se primjenjivati domaće pravo, ako se ne dokaže postojanje i sadržaj stranog prava - nije od te tvrdnje odstupila načelno. Oba su judikata pošla srednjim putem izrekavši: da će sud i po službenoj dužnosti primijeniti strano pravo, iako mu stranke nisu o njemu dale dokaza, ako zna da je ono bitno različito od domaće prava - izraelska presuda - odnosno ako je ono općenito poznato i pristupačno /npr. sadržano u zakonima/ - talijanska presuda. Ta je tendencija judikature vrlo značajna, jer može postati zametak buduće unifikacije.